

Digitalni nomadi i njihov utjecaj na turizam Republike Hrvatske

---

Katušić, Slađana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:909147>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Slađana Katušić

Sveučilišni diplomski studij Agroekonomika

**DIGITALNI NOMADI I NJIHOV UTJECAJ NA TURIZAM
REPUBLIKE HRVATSKE**

Diplomski rad

Osijek, 2024.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Sladana Katušić

Sveučilišni diplomski studij Agroekonomika

DIGITALNI NOMADI I NJIHOV UTJECAJ NA TURIZAM
REPUBLIKE HRVATSKE

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. izv. prof. dr.sc. Snježana Tolić, predsjednik
2. prof. dr. Tihana Sudarić, mentor
3. prof. dr. sc. Ružica Lončarić, član

Osijek, 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE	2
3. MATERIJAL I METODE.....	4
4. REZULTATI.....	5
4.1. POJAM I ZNAČAJ DIGITALNOG NOMADSTVA	6
4.1.1. Tko su digitalni nomadi i kako funkcioniraju	6
4.1.2. Zakonski okviri za digitalne nomade u Hrvatskoj.....	11
4.1.3. Statistički podaci digitalnih nomada u Hrvatskoj.....	13
4.2. ZNAČAJ DIGITALNIH NOMADA U TURIZMU	17
4.3. HRVATSKA KAO DESTINACIJA ZA DIGITALNE NOMADE	20
4.4. ANKETA-UPOZNATOST LJUDI S POJMOM DIGITALNI NOMADI I NJIHOVIM UTJECAJEM NA TURIZAM REPUBLIKE HRVATSKE	23
4.4.1. Inerpretacija rezultata.....	23
4.4.2. Utjecaj digitalnog nomadstva na turizma Republike Hrvatske-SWOT analiza.....	33
5. RASPRAVA.....	37
6. ZAKLJUČAK.....	38
7. LITERATURA.....	39
8. SAŽETAK.....	41
9. SUMMARY.....	42
10. POPIS TABLICA.....	43
11. POPIS SLIKA.....	44
12. POPIS GRAFIKONA.....	45
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	
BASIC DOCUMENTATION CARD	

1. UVOD

Cilj ovoga diplomskog rada je utvrditi cjelovite karakteristike digitalnih nomada, obraditi statističke podatke i zakonske okvire koji se odnose na iste, a poseban naglasak će biti stavljen na Hrvatsku kao destinaciju za digitalne nomade, te će se analizirati trenutna situacija. Također kroz primarno istraživanje dobit će se uvid u upoznatosti ispitanika s pojmom digitalni nomad te drugim relevantnima informacijama usko vezanih za digitalne nomade. Digitalni nomad je pojam koji se prvi puta pojavljuje u knjizi "Digital Nomad" iz 1997. godine, koju su napisali Tsugio Makimoto i David Manners, a knjiga istražuje rad na daljinu u kombinaciji s nomadskim životom a sve to kroz prenosive tehnologije i putovanja. Dakle digitalni nomadi su profesionalci koji koriste digitalne tehnologije kako bi obavljali poslove na daljinu, pri tome mijenjaju mjesta boravka, odnosno borave na različitim lokacijama. Kako su digitalni nomadi posljednjih godina postali globalni fenomen, a što je najizraženije postalo za vrijeme pandemije *Covid-19* koja je ubrzala poslovnu transformaciju, te je zabilježen rastući trend digitalnih nomada, isto je rezultiralo značajnim promjenama i prilagodbama u turizmu, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj.

Iako digitalno nomadstvo pruža brojne prednosti, kao što je mogućnost rada s bilo kojeg mjesta te ujedno pruža veću slobodu i autonomiju, ono također uključuje i određene izazove kao što su snalaženje u različitim kulturama, nedostatak stabilnosti, socijalna izolacija. Stoga će se ujedno analizirati i razmotriti sve pozitivne i negativne strane digitalnog nomadstva.

Republika Hrvatska privlači mnoge digitalne nomade zbog svoje blage mediteranske klime, prirodnih ljepota i prekrasne obale. Kako bi dodatno povećala svoju privlačnost za ovu grupu, potrebno je prilagoditi infrastrukturu, proširiti broj coworking prostora i digitalnih nomadskih zajednica, te pružiti podršku i mogućnosti za suradnju među digitalnim nomadima. Iako sve te prilagodbe predstavljaju izazov, Hrvatska je posljednjih nekoliko godina postigla značajan uspjeh. Jedna od najvažnijih mjera kojima je Hrvatska dala zeleno svjetlo dolasku digitalnih nomada u zemlju je uvođenje posebne vize za digitalne nomade početkom 2021. godine. Ovaj potez čini Hrvatsku jednom od prvih zemalja Europe koja je omogućila vize digitalnim nomadima. Također će se istražiti koje su to regije i gradovi koji najviše privlače digitalne nomade u Hrvatskoj, te kako se utjecaj digitalnih nomada odražava na sam turizam Hrvatske.

2. PREGLED LITERATURE

Tehnologija i proces digitalizacije najviše su se odrazili na način poslovanja, omogućivši da poslovi više nisu vezani isključivo za uredske prostore i da radno vrijeme postane fleksibilnije. Napredak tehnologije odvija se brže nego ikad, a digitalno nomadstvo je izravni rezultat ove digitalizacije, koja mijenja tradicionalne obrasce rada. Sve veći broj ljudi cijeni slobodu i fleksibilnost koju pruža rad na daljinu. Prednosti tehnološkog napretka uključuju lakše obavljanje postojećih poslova, širi izbor radnih mogućnosti i veće mogućnosti zapošljavanja. Međutim, ovaj napredak također zahtijeva i ljudski razvoj, uključujući stjecanje novih vještina (Pančur, 2019). Digitalni nomadi zapravo predstavljaju novu vrstu turista koji putuju te ujedno i zarađuju novac za svoja putovanja i potrebe. Povijest digitalnih nomada zapravo prati razvoj tehnologije, a ona predstavlja ključnu ulogu uz koju se taj fenomen razvijao. Uspon digitalnog nomadstva nije samo prolazan trend, već duboka promjena u našem poimanju rada, slobode i ravnoteže između njih. Ovaj pokret uvodi novi način razmišljanja o karijeri i životnom stilu. Zanimanja digitalnih nomada su vrlo raznolika i obuhvaćaju širok spektar profesija, uključujući visokokvalificirane IT stručnjake, blogere, pisce, programere, predavače, instruktore, voditelje i mnoge druge. S obzirom na to da sve više poslova prelazi na model rada na daljinu, popis zanimanja u ovom sektoru kontinuirano se širi. Razumijevanje digitalnih nomada zahtijeva razmatranje svih njihovih karakteristika i načina rada, te prednosti i izazova s kojima se suočavaju ključno je detaljno objasniti sve aspekte digitalnog nomadstva. Kao digitalni nomad, putovanje postaje ne izostavni dio posla, sa svakom novom destinacijom koja nudi nove perspektive i prilike kako za osobni tako i za profesionalni rast. Isto tako važno je digitalne nomade promatrati kroz njihov utjecaj na turizam zemlje, te ukazati kako oba sektora utječu jedan na drugoga. Turizam je vrlo složen sektor koji obuhvaća sve aktivnosti vezane za putovanja, posjećivanja različitih destinacija, a u cilju odmora i rekreacije. Turizam je zapravo složen fenomen koji utječe na ekonomiju, društvo i okoliš, te time predstavlja izazov i priliku za održivi razvoj i upravljanje resursima. Kako je turizam jedan od najvažnijih sektora hrvatske ekonomije i čini značajan udio u bruto domaćem proizvodu (BDP), ujedno ju čini jednom od najovisnijih zemalja o turističkom sektoru u Europi. Raniji utjecaj pandemije *Covid-19*, te brzi razvoj digitalne tehnologije koji predstavlja ključnu ulogu u modernizaciji turističkog sektora suočio je hrvatski turizam s različitim prilagodbama kako bi se zadovoljile promjenjive potrebe tržišta. Stoga je Hrvatska napravila niz prilagodbi kako bi očuvala konkurentnost hrvatskog turističkog sektora kroz održivost i ekoturizam, digitalizaciju, promociju regionalnih

destinacija, prilagodba za globalne trendove u kojima između ostalog spadaju i digitalni nomadi. Među prvim zemljama Europe Hrvatska je uvela vize za digitalne nomade čime je omogućila da se Hrvatska pozicionira kao konkurenta destinacija na globalnom tržištu. Zahvaljujući tom potezu odnosno povoljnoj viznoj shemi Hrvatska je ubrzo postala jedna popularnih destinacija digitalnih nomada. S jedne strane, digitalni nomadi potiču lokalnu ekonomiju te razvoj i promociju destinacija, dok im turistički sektor zauzvrat pruža raznolika iskustva, povezanost s lokalnim zajednicama i slobodu. Ova sinergija doprinosi obostranom razvoju. Digitalni nomadi pridonose turizmu duljim boravcima i većom potrošnjom, dok im turizam nudi životni stil ispunjen različitim iskustvima i mogućnostima za osobni rast. Hrvatska je veoma atraktivna za digitalne nomade i među prvima u Europi prepoznala je potencijal njihovog boravka, kroz promociju turizma i gospodarski razvoj. Nakon uvođenja vize za digitalne nomade, osnovana je i Udruga digitalnih nomada Hrvatske. Očito je da digitalni nomadi predstavljaju značajnu priliku za turistički sektor Hrvatske, donoseći ekonomske, društvene i kulturne koristi.

3. MATERIJAL I METODE

U sklopu izrade diplomskog rada primijenjene su i kombinirane metode kroz primarno i sekundarno istraživanje. Primarno istraživanje provedeno je kroz strukturirani on line upitnik, a nakon čega je izvršena obrada i analiza dobivenih podataka s ciljem formiranja određenog zaključka. Primarno istraživanje omogućuje istraživačima stvaranje vlastitih izvora podataka koji do sada nisu bili analizirani. U ovom istraživanju koristi se metode poput anketa, eksperimenata ili intervjua, s ciljem prikupljanja informacija izravno od izvora. Također u radu je primijenjena SWOT analiza, kao alat koji usmjerava daljnje planiranje i donošenje odluka, te identificira ključne izazove i prilike. Primijenjena SWOT analiza prikazat će odnos između digitalnih nomada i sektora turizma, odnosno njihove snage, slabosti, prilike i prijetnje koje proizlaze iz ovoga odnosa. Sekundarno istraživanje temeljit će se kroz prikupljene informacije raznih znanstvenih i stručnih radova, publikacija te internetskih izvora. Provedenom kombinacijom primarnog i sekundarnog istraživanja osigurat će se višedimenzionalan analiza podataka. U konačnici cilj ovoga diplomskog rada je istražiti utjecaj digitalnih nomada na turizam Republike Hrvatske, utvrditi dali je Hrvatska kao zemlja otvorena i poželjna destinacija digitalnim nomadima, koliko su ljudi upoznati s digitalnim nomadstvom, te prikazati njihov višeslojan i kompleksan odnos.

4. REZULTATI

Republika Hrvatska zahvaljujući geografskom položaju i klimatskim uvjetima, idealna je europska destinacija za posjete turista, a osim prirodnih ljepota može se pohvaliti i bogatom kulturno-povijesnom baštinom. Turizam je privremeni boravak ljudi na odredištima izvan njihovih uobičajenih mjesta rada i boravka, a sve s ciljem zadovoljenja njihovih potreba (Čavlek i Vukonić, 2001). Turistički sektor je ključni faktor hrvatskog gospodarstva a što je vidljivo prema udjelu prihoda od turizma u BDP-u, a osim izravnim doprinosom isto tako turizam ima i ne izravne ekonomske učinke kroz povećanje lokalne potrošnje, povezivanje industrije i zapošljavanje. Razvojem tehnologije isto tako mijenjaju se i trendovi u turizmu, te samim time oblikuju budućnost turizma. Jedan od trendova modernog turizma su i pojava digitalnih nomada - novi oblik turista. Porastom broja digitalnih nomada tako je i turistički sektor prilagodio svoje usluge, a što je među prvim turističkim zemljama prepoznala Hrvatska reguliranjem viza za digitalne nomade, jačanjem infrastrukture te promocijom zemlje kao atraktivne lokacije za digitalne nomade. Potpuno je jasno da broj digitalnih nomada iz godine u godinu raste sve više, te postoji niz poslova koji se obavljaju na daljinu, što znači da su digitalni nomadi u potrazi za omiljenim privremenim mjestom za rad.

4.1. Pojam i značaj digitalnog nomadstva

Nomadi su ljudi koji nemaju stalno prebivalište, nisu vezani za lokaciju, odnosno kreću se s mjesta na mjesto ali se ne nastanjuju trajno na jednom mjestu. U suvremenom vremenu i razvojem tehnologije nomadstvo se razvio na različite načine a jedan od njih je digitalno nomadstvo. Digitalni nomadi uz pomoć tehnologije obavljaju radne obaveze na različitim lokacijama, a zapravo radi se o radu na daljinu koji omogućuje fleksibilno radno vrijeme i mobilnost. Ukratko, digitalni nomadi su nova vrsta radnika i turista koji istovremeno putuju i zarađuju novac za život i putovanja. Mogu biti zaposleni na puno radno vrijeme ili raditi honorarno. Za potrebe obavljanja posla koriste tehnologiju, a prvenstveno internet, te različite digitalne uređaje. Tehnologija nas potiče da budemo kreativniji, efikasniji i brži u obavljanju posla. Kako se razvijaju nove radne navike, sve je očitija potreba za uredskim prostorima koji ne samo da omogućuju koncentraciju, već i motiviraju te nadahnjuju, pružajući okruženje koje se razlikuje od uobičajenog radnog mjesta (Pačur, 2019).

4.1.1. Tko su digitalni nomadi i kako funkcioniraju

Digitalni nomadi često koriste coworking prostore kao privremena radna mjesta. Ovi prostori nude profesionalno okruženje i sve resurse koji su im potrebni za obavljanje posla dok putuju. Coworking je način rada i poduzetništva koji omogućuje neovisnim profesionalcima da koriste zajedničke radne prostore i infrastrukturu, poput interneta, konferencijskih sala i slično. Poslovi digitalnih nomada širokog su spektra, odnosno radi se raznolikom spektru poslova koje obavljaju kao što su programeri, web dizajneri, pisci, menadžeri, financijski savjetnici, učitelji, treneri i slično. Ovaj način rada ima niz prednosti u odnosu na tradicionalni model rada, kao što su mogućnost obavljanja posla s bilo koje lokacije u svijetu, fleksibilno radno vrijeme, povećanje kvalitete života, veća autonomija u radu i prilika za osobni rast. Ujedno ovakvim načinom rada stječu se raznolika iskustva, ostvaruju kontakti na globalnoj razini (npr. kontakt s ljudima različitih religija, kultura, podrijetla i slično), a koji su korisni za poslovni i osobni razvoj, te se razvija samostalnost i odgovornost u radu. Biti digitalni nomad nije posao za svakoga te sa sobom nosi niz izazova i potencionalnih nedostataka. Jedan od najčešći nedostatak je odsutnost stabilnost, odsutnost od doma na duži period i svojih najbližih, teškoće s radnom disciplinom, poteškoće s infrastrukturom u određenim zemljama, zakonski izazovi, problemi s motivacijom i slično.

Slika 1. Coworkin prostor u Zagrebu, HUB 385

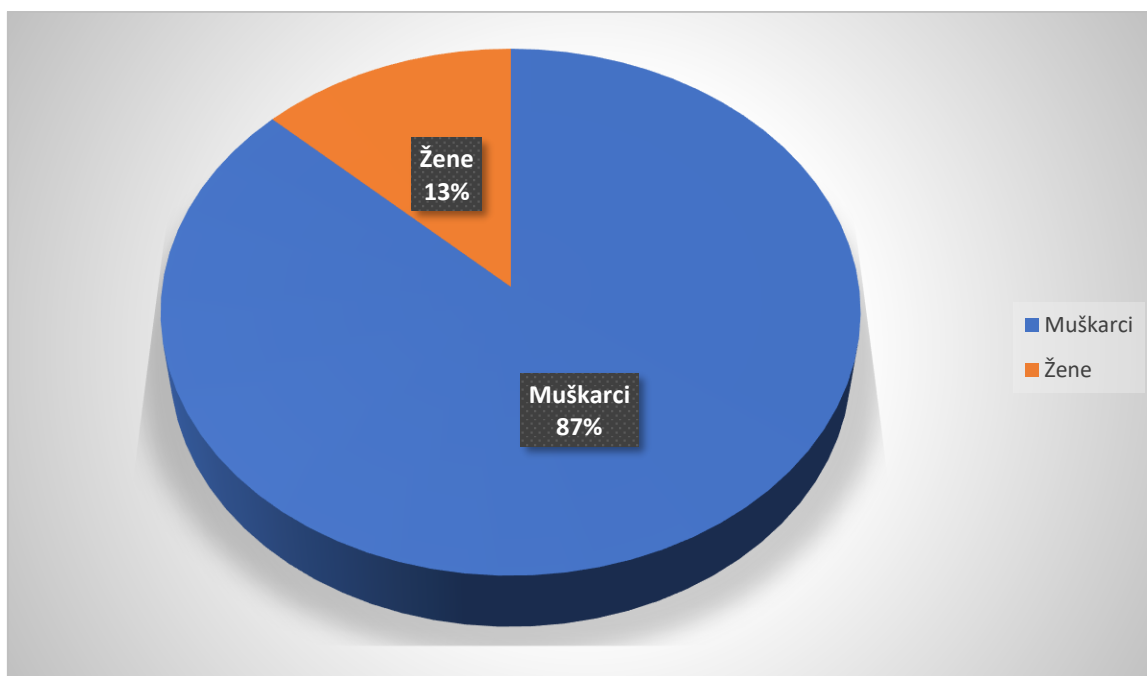
Izvor: <https://www.telegram.hr/>

Pandemija *Covid-19* uvelike je imala utjecaj na razvoj digitalnih nomada jer je sve više ljudi promijenilo način pristupa radu i životu. Ujedno je pandemija prisilila brojne tvrtke da prilagode svoj rad kako bi nastavile poslovati u kontinuitetu, te se javila potreba za digitalnim vještinama i online uslugama. U konačnici pandemija je zaslužna za ubrzan prelazak rada na daljinu i digitalizaciju mnogih industrija. Ujedno utjecaj pandemije odrazio se i na globalni turizam te je prouzročila drastičan pad turističkih aktivnosti. Kako bi se ublažili ekonomski udarci mnoge zemlje su počele razvijati nove modele turizma. U tom trenutku, digitalni nomadi počeli su se izravno povezivati s turističkim sektorom. Oni obavljaju svoje poslove na različitim lokacijama, čime doprinose ekonomskoj stabilnosti i održivosti turizma. Istovremeno, turistički sektor se prilagodio ovom novom tipu putnika stvaranjem specijaliziranih platformi i usluga koje omogućuju digitalnim nomadima da spajaju rad i putovanje. Ova sinergija omogućava digitalnim nomadima da koriste turističke resurse za rad u različitim sredinama, dok turistički sektor ostvaruje dodatne prihode i proširuje svoju ponudu.

Postoji niz internetskih stranica, platformi, blogova koje pružaju informacije digitalnim nomadima i onima koji to žele postati, kao što su preporuke o destinacijama, troškovima života, informacijama o vizama i uvjetima za rad, kvaliteti interneta te niz drugih faktora važnih za digitalne nomade.

Neke od najpoznatijih platformi koje koriste digitalni nomadi:

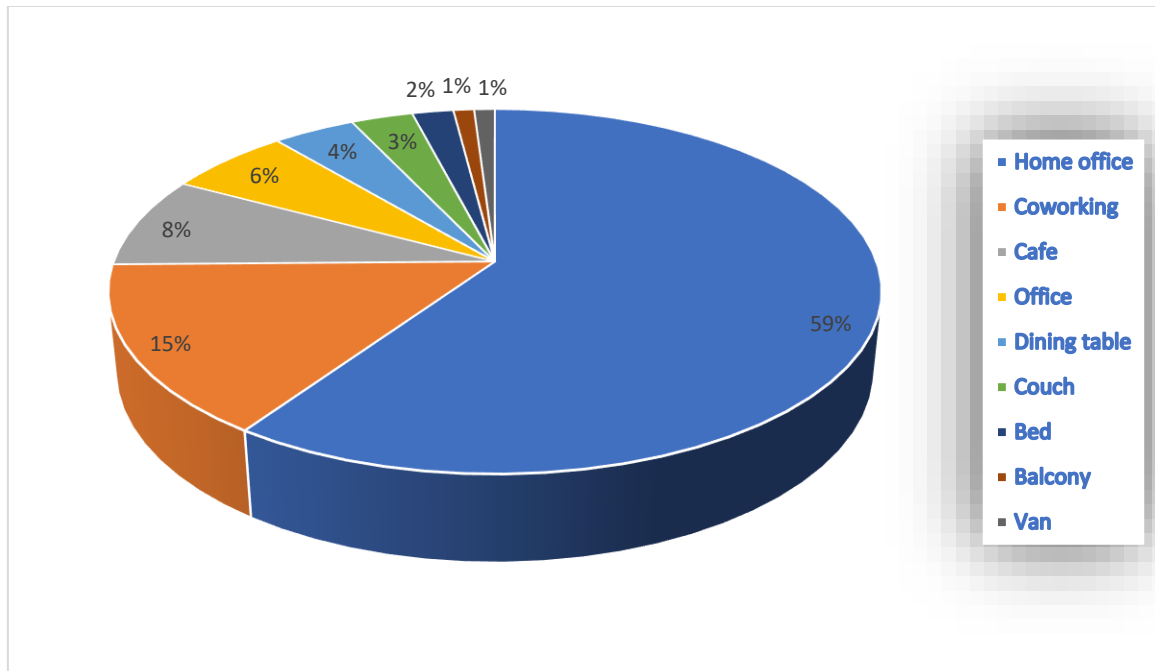
- Nomad List- pruža informacije o državama, gradovima širom svijeta i jedna je od najpopularnija zajednica digitalnih nomada koja broji više od 34 000 članova.
- Remote Year - nudi programe za digitalne nomade kao i informacije o destinacijama
- Expatistan – stranica koja pruža usporedne informacije o troškova života u različitim gradovima i zemljama
- Work From – stranica koja prikuplja i prikazuje informacije o mjestima koje su pogodne za rad (npr. kafići, coworking prostori, knjižnice i dr. javna mjesta)
- Vis Hunter – stranica koja pruža informacije o viza i drugim uvjetima za ulazak u određenu zemlju
- Digital Nomad Girls- zajednica koja okuplja isključivo žene digitalne nomade.

Grafikon 1. Zastupljenost digitalni nomada prema spolu

Izvor: Izradio autor prema podacima sa <https://nomads.com/>

Grafikon 1 podaci s internetske stranice Nomad List prikazuju da se poslovanje digitalnih nomada bavi 87% muškarca i 13% žena, navedeni podaci svakodnevno ažuriraju na njihovoj stranici.

Grafikon 2. Prostor za rad koji koriste digitalni nomadi

Izvor: Izradio autor prema podacima s <https://nomads.com/>

Grafikon 2 prikazuje podatke koje to prostore za rad najčešće koriste digitalni nomadi gdje je evidentno da najviše digitalnih nomada radi od kuće, čak 59 %, na drugom mjestu su coworking prostori, koje koristi 15% digitalnih nomada.

Tablica 1. Starosna dob digitalnih nomada

Digitalni nomadi po godinama	Postotak (%)
19	0,2
21	0,3
22	0,2
23	0,4
24	1
25	1
26	2
27	2
28	2
29	4
30	4
31	6
32	7
33	6
34	6
35	7
36	6
37	6
38	5
39	4
40	4
41	3
42	3
43	2
44	2

Izvor: Izradio autor prema podacima sa <https://nomads.com/>

Tablica 1 prikazuje starosnu dob digitalnih nomada od 19 godine pa do 44 godine izraženu u postotcima, iz navedenog vidljivo je da se najzastupljenija starosna skupina digitalnih nomada nalazi se u rasponu od 31 do 37 godina.

4.1.2. Zakonski okviri za digitalne nomade u Republici Hrvatskoj

Iako su zakonski okviri u Republici Hrvatskoj još u procesu razvoja u odnosu na digitalne nomade, Hrvatska se može pohvaliti da je među prvim zemljama Europe uvela vize za digitalne nomade kao i novi zakonski pojam „digitalni nomad“ u Zakonu o strancima kojim je isto tako reguliran i njihov status. Navedeni zakon stupio je na snagu 01. siječnja 2021. godine. Digitalni nomad je državljanin treće zemlje (osoba koja nije državljanin Europskog gospodarskog prostora ili Švicarske Konfederacije) koji koristi komunikacijske tehnologije za obavljanje posla za tvrtku koja nije registrirana u Republici Hrvatskoj ili koja vodi vlastiti posao, pri čemu ne pruža usluge ili ne obavlja poslove za poslodavce u Republici Hrvatskoj. (<https://mup.gov.hr/>). Prema čl. 57. Zakona o strancima (NN 133/2020) privremeni boravak može se odobriti državljanu treće zemlje u svrhu boravka digitalnog nomada, a taj boravak reguliran je na rok do godinu dana (a moguće i kraće), te je istim tim zakonom propisano da se digitalnom nomadu kojem je odobren privremeni boravak mogu pridružiti i članovi uže obitelji. Digitalni nomadi su dužni prilikom ulaska u Hrvatsku u roku od 8 dana prijaviti svoj boravak. Prema Uredbi o načinu izračuna i visini sredstava za uzdržavanje državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN, br. 14/21), koja je stupila na snagu 13. veljače 2021. godine, državljanin treće zemlje koji želi regulirati privremeni boravak kao digitalni nomad mora imati sredstva u iznosu od najmanje 2,5 prosječne mjesečne neto plaće za prethodnu godinu, prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Taj iznos se povećava za dodatnih 10% prosječne mjesečne neto plaće za svakog dodatnog člana obitelji, životnog ili neformalnog životnog partnera (<https://mup.gov.hr/>). Također na internetskoj stranici Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske navedeni su detaljno koraci za podnošenjem zahtjeva za privremeni boravak, a jedan od načina za podnošenje je i elektroničkim putem.

Zakonom o porezu na dohodak digitalni nomadi uživaju povlašteni porezni tretman, odnosno isti su oslobođeni plaćanja poreza na dohodak na primitke koje ostvare kroz svoj rad. Također Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj reguliran je status digitalnih nomada u kojem državljaninu treće zemlje na privremenom boravku, a koji boravi u svrhu boravka digitalnog nomada, je oslobođen plaćanja doprinosa po toj osnovi. Što u osnovi znači da troškove zdravstvenih usluga korisnik pokriva vlastitim sredstvima. Zakonodavne povlastice koje Hrvatska nudi

digitalnim nomadima značajno povećavaju njezinu privlačnost kao destinacije za rad i boravak. Ove mjere imaju za cilj olakšati odluku digitalnim nomadima da odaberu Hrvatsku kao svoje mjesto za život i rad. Na taj način, Hrvatska ne samo da poboljšava svoje konkurentne prednosti, već i aktivno potiče dolazak digitalnih nomada, što je ključni cilj ovih zakonskih regulativa.

Začetnik ovakve regulacije za digitalne nomade je Jan de Jong, nizozemski poduzetnik koji dugi niz godina živi u Republici Hrvatskoj, a koji je bio glavni pokretač projekta uspostavljanja viza za digitalne nomade, te također je osnivač udruge „Digital nomads Croatia- DNA Croatia“. Naime Jan de Jong se 2020. godine javno obratio premjeru Andreju Plenković s prijedlogom da Hrvatska uvede vize za digitalne nomade. Zahvaljujući svom nastupu, uspješno je inicirao zakonske izmjene koje su omogućile Hrvatskoj da postane jedna od prvih zemalja u Europi koja je uvela vizu za digitalne nomade i uspostavila zakonske okvire za njih. Prema izjavi Jan de Jonga uzor je vidio u Estoniji, zemlji u kojoj je prvi puta susreo s vizama na digitalne nomade, potaknut time smatrao je kako bi to bila odlična prilika i za Hrvatsku (<https://www.istra24.hr/>).

Slika 2. Jan de Jong

Izvor: <https://www.poslovniturizam.com/>

4.1.3. Statistički podaci o digitalnim nomadima u Republici Hrvatskoj

Institucija koja je zadužena za vođenje statističkih podataka o digitalnim nomadima je Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, naime isti vode evidenciju o broju digitalnih nomada koji borave u Hrvatskoj na temelju izdanih privremenih boravišnih dozvola, a radi se državljanima trećih zemalja. Što se tiče državljana zemalja članica EU-a ne reguliraju svoj boravak prema istoj pravnoj osnovi kao digitalni nomadi trećih zemalja i za njih se ne vodi evidencija prema novim odredbama Zakona o strancima. Prema tome takvi boravci često nisu predmet posebne evidencije u smislu viznih propisa, jer su regulirani kroz pravila slobodnog kretanja unutar EU-a. Nomadi iz zemalja Europske unije ne moraju tražiti dozvolu za boravak, dok osobe iz trećih zemalja koje borave manje od 90 dana također nisu obvezne podnijeti zahtjev za dozvolu. Stvaran broj digitalnih nomada u Hrvatskoj nije poznat zbog ograničenih i nedovoljno detaljnih podataka. Stoga se može samo pretpostaviti koliko ih zapravo boravi u zemlji. Prema neslužbenim procjenama, Hrvatska bi mogla ugostiti oko 5 tisuća digitalnih nomada mjesečno (<https://www.poslovni.hr/>).

Tablica 2. Privremeni boravak digitalnih nomada za 2022./2023. godinu

DRŽAVLJANSTVO	Privremeni boravak u svrhu boravka digitalnih nomada važeći na dan 31.12. 2023. godine
RUSIJA	306
UKRAJINA	175
SAD	84
VELIKA BRITANIJA	26
AUSTRALIJA	14
KANADA	14
BJELORUSIJA	11
ARGENTINA	7
KINA	6
IZRAEL	5
ČILE	4
JAPAN	4
KOLUMBIJA	4
MEKSIKO	4
NOVI ZELAND	4
PERU	4
BOSNA I HERCEGOVINA	3
INDIJA	3
SRBIJA	3
AZERBAJDŽAN	2
BRAZIL	2
JUŽNOAFRIČKA REPUBLIKA	2
MOLDOVA	2
NIGERIJA	2
PAKISTAN	2
SINGAPUR	2
SJEVERNA MAKEDONIJA	2
EGIPAT	1
FILIPINI	1
GRUZIJA	1
IRAN	1
KOREJA	1
KOSTARIKA	1
MALAVI	1
PARAGVAJ	1
SIRIJA	1
TAJLAND	1
TUNIS	1
TURSKA	1
UZBEKISTAN	1
UKUPNO	710

Izvor: Izradio autor prema podacima sa <https://mup.gov.hr/>

Tablica 2 pokazuje podatke o broju izdanih privremenih boravaka u svrhu digitalnog nomadstva, kao i o kojem se državljanstvu radi. U navedenim podacima nisu raščlanjene godine pojedinačno, već su prikazani podaci za 2022. godinu i 2023. godinu, odnosno zaključno s danom 31.12. 2023. godine, gdje je vidljivo da je tijekom te dvije godine odobreno 710 privremenih boravaka u svrhu digitalnog nomadstva.

Tablica. 3. Privremeni boravak digitalnih nomada za 2023. godinu do 30.06. 2024. godine

DRŽAVLJANSTVO	Privremeni boravak u svrhu boravka digitalnih nomada važeći na dan 30.06. 2024. godine
RUSIJA	216
UKRAJINA	171
SAD	91
VELIKA BRITANIJA	26
AUSTRALIJA	24
KANADA	19
BJELORUSIJA	12
NIGERIJA	10
IZRAEL	8
JAPAN	8
TURSKA	6
BOSNA I HERCEGOVINA	4
ARGENTINA	4
BRAZIL	4
PAKISTAN	4
SJEVERNA MAKEDONIJA	3
KINA	3
MEKSIKO	3
ČILE	3
NOVI ZELAND	3
UZBEKISTAN	2
EGIPAT	2
GRUZIJA	2
AZERBAJDŽAN	2
PERU	2
MOLDOVA	2
KAMERUN	2
KOSTARIKA	2
SRBIJA	1
INDIJA	1
TAJLAND	1
KOLUMBIJA	1
MAROKO	1
VIJETNAM	1
TUNIS	1
SIRIJA	1
KOREJA	1
JUŽNOAFRIČKA REPUBLIKA	1
VENEZUELA	1
ALŽIR	1
SINGAPUR	1
MALAVI	1
UKUPNO	652

Izvor: Izradio autor prema podacima sa <https://mup.gov.hr/>

Tablica 3 pokazuje isto tako podatke o broju izdanih privremenih boravaka za digitalne nomade iz različitih zemalja, no podaci nisu raščlanjeni, odnosno odnose se za cijelu 2023. godinu te polovinu 2024. godine, odnosno zaključno s danom 30.06. 2024. godine. Iz navedenih podataka vidljivo je da je za navedeni period odobreno 652 privremenih boravaka u svrhu digitalnog nomadstva. Analizirajući tablicu 1. i tablicu 2. evidentno je da je najviše privremenih boravaka u svrhu digitalnog nomadstva odobreno državljanima Rusije i Ukrajine, dok se na trećem mjestu nalaze državljani SAD-a.

4.2. Značaj digitalnih nomada u turizmu

Turizam je važna komponenta gospodarstva većine zemalja i najbrže rastuća grana svjetske ekonomije. Turističko putovanje se definira kao putovanje koje traje između jednog dana s noćenjem i 365 dana. Ako putovanje traje kraće od jednog dana s noćenjem, smatra se dnevnim posjetom, dok putovanje koje traje duže od 365 dana ne spada u turističko putovanje (Weber, Mikačić 2007). Turistička pokretljivost ovisi o dva ključna faktora: slobodnom vremenu i financijskim sredstvima. Slobodno vrijeme omogućuje ljudima da se posvete putovanjima i turizmu izvan svojih radnih obaveza. Financijska sredstva, koja uključuju diskrecioni dohodak (novac koji ostaje nakon što su osnovni životni troškovi pokriveni), također su presudna za turističku aktivnost (Gržinić, 2019). Neki od motiva za putovanje su rekreacija, odmor, posao, posjet prijateljima, liječenje i slično.

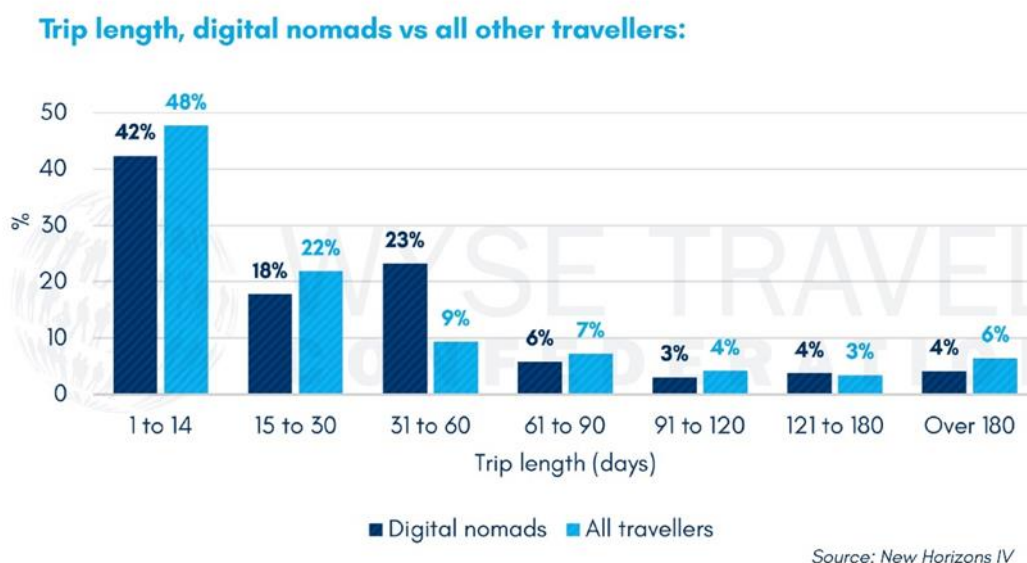
Budući da je pandemija *Covid 19* uzrokovala velike promjene u radu na način da se povećao broj poslova koji su se radili od kuće ili na daljinu, time se i povećao broj digitalnih nomada. Turizam i digitalno nomadstvo je usko povezano, a s obzirom da digitalni nomadi predstavljaju rastuću skupinu ne tipičnih putnika-turista, sve više zemalja reguliralo je njihov status u zemlji nastojeći ih sve više privući kao dio aktivnosti prema opravku od pandemije. Pravni okvir za digitalne nomade razlikuje se od zemlje i regije, no većina zemalja ima slične zakone i propise koji se odnose na boravišne dozvole, plaćanje poreza, zdravstveno osiguranje i druga pitanja bitna za boravak i rad digitalnih nomada. Većina zemalja olakšala je boravak i putovanja digitalnih nomada, istovremeno strateški osiguravajući ekonomsku korist lokalnim gospodarstvima. Danas postoji preko 40 zemalja u svijetu koje posjeduju vize za digitalne nomade, te je taj broj u stalnom porastu.

Slika 3. Estonska viza za digitalne nomade

Izvor: <https://www.citiesabc.com/>

Dugoročni učinci digitalnog nomadstva su prije svega značajni i raznoliki s pozitivnim utjecajem na održivi turizam i lokalni razvoj. Digitalni nomadi za razliku od tradicionalnih turista obično borave na manje poznatim i razvijenijim destinacijama, ali ostaju puno duže te izgrađuju dublje odnose s lokalnom kulturom i zajednicom. Navedenim doprinose održivijem i ravnomjernijem razvoju turističkog sektora, a također promiču razvoj poduzetničke kulture i novih poslovnih poduhvata.

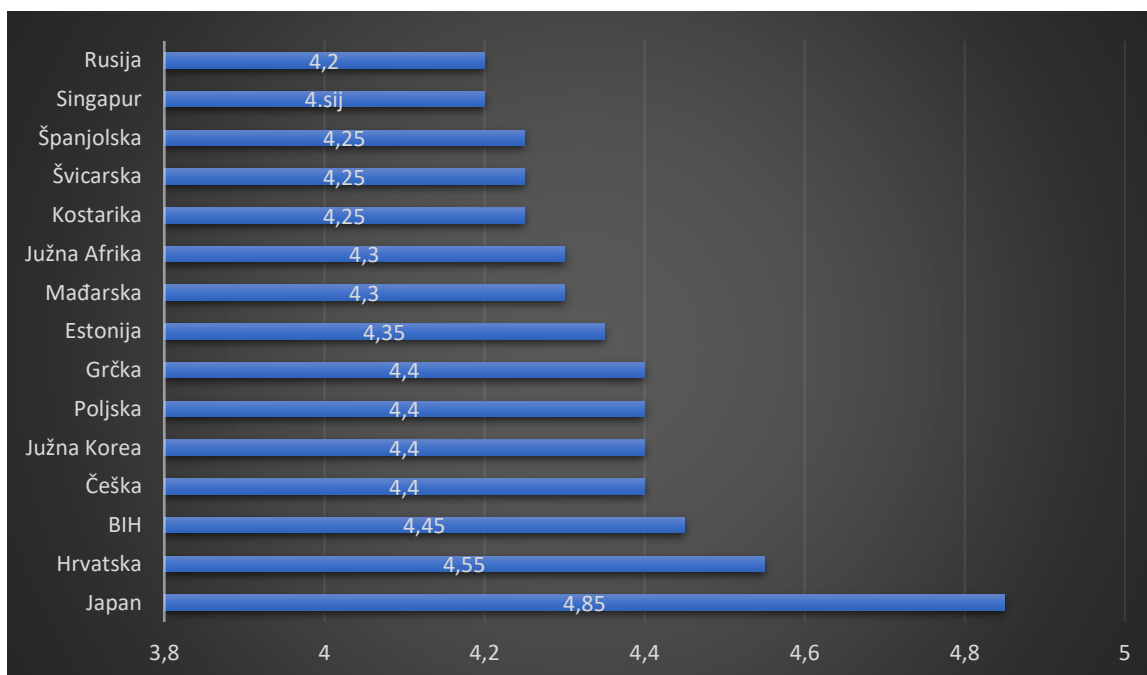

Slika 4. Dužina putovanja digitalnih nomada u odnosu na ostale turiste

Izvor: <https://www.wysetc.org/>

Slika 3 prikazuje grafikon omjera dužine putovanja digitalnih nomada u odnosu na ostale turiste, izraženu u danima i postotcima, pa tako je vidljivo da se digitalni nomadi odlučuju na nešto kraća putovanja, odnosno na period od 1-14 dana (42%), dok je drugi vrhunac zabilježen u trajanju od 31-60 dana (23%).

Digitalni nomadi često biraju destinacije na temelju različitih faktora, uključujući troškove života, kvalitetu interneta, sigurnost, klimu i dostupnost coworking prostora. Pregledom internetskog sadržaja može se primijetiti da se preporuke za zemlje i gradove značajno razlikuju između različitih platformi. Ipak, neki od popularnih odredišta među digitalnim nomadima uključuju Španjolsku, Portugal, Njemačku, Hrvatsku, Indoneziju, Estoniju, Rumunjsku, Norvešku, Barbados, Japan, Poljsku, Mađarsku, Južnu Koreju, Grčku, Bosnu i Hercegovinu, te Švicarsku. Pritom, izbor destinacije često ovisi o individualnim potrebama i osobnim preferencijama digitalnih nomada, uzimajući u obzir sve ključne faktore koji utječu na njihov život i rad.

Grafikon 3. Najomiljenije zemlje digitalnih nomada

Izvor: Izradio autor prema podacima sa <https://nomads.com/>

Grafikon 3 prikazuje najomiljenije zemlje među digitalnim nomadima. Japan je na prvom mjestu, dok Hrvatska zauzima visoko drugo mjesto. Vrlo blizu nje, na trećem mjestu, nalazi se Bosna i Hercegovina s rejtingom od 4,45. Ovi podaci jasno pokazuju da je Hrvatska vrlo atraktivna i popularna destinacija za digitalne nomade.

4.3 Hrvatska kao destinacija za digitalne nomade

Hrvatska nudi izuzetne uvjete za digitalne nomade zahvaljujući pristupačnim troškovima života u usporedbi s drugim europskim zemljama, kvaliteti usluga te ugodnom životnom okruženju. Kao jedna od prvih zemalja u Europi, Hrvatska je regulirala zakonske okvire za digitalne nomade, čime je značajno olakšala njihov život i boravak. Zemlja je 22. najsigurnija od 128 zemalja na Globalnom financijskom indeksu i također je jedna od pristupačnijih europskih zemalja za život (<https://www.thebrokebackpacker.com/>). Hrvatska također nudi bogatu kulturnu baštinu, te prirodne ljepote. U Hrvatskoj danas postoji više od 40 coworking prostora smještenih u inkubatorima, hotelima i samostalnim zgradama, koji su raspoređeni po gradovima kao što su Zagreb, Split, Osijek, Rijeka i Šibenik.

Hrvatska turistička zajednica (HTZ) 2021. godine pokrenula je kampanju „Croatia, Your New Office!“ kako bi promovirala Hrvatsku kao destinaciju za digitalne nomade. Na službenim stranicama turističke zajednice nalaze se sve bitne informacije o prijavi i boravku digitalnih nomada. Prema ministrici turizma i sporta Nikolini Brnjac, Hrvatska se ističe kao jedna od prvih članica Europske unije koja je uspostavila jednogodišnji privremeni boravak za digitalne nomade. Ova inicijativa rezultat je suradnje više ministarstava, uključujući Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo financija i Ministarstvo turizma i sporta. Brnjac naglašava da hrvatski turizam prepoznaje priliku za razvoj cjelogodišnjeg turizma kroz privlačenje digitalnih nomada, nudeći kvalitetnu ponudu i pojednostavljene procedure. Ističe kako je poslovanje digitalnih nomada od velike koristi za hrvatsko gospodarstvo te se raduje rastućem interesu za hrvatske gradove. Vjeruje da će Hrvatska oduševiti digitalne nomade svojim prirodnim ljepotama, kulturnom baštinom i autentičnom ponudom te im upućuje toplu dobrodošlicu (<https://mint.gov.hr/>).

Slika 5. Izgled stranice HTZ-a namijenjen digitalnim nomadima

Izvor: <https://mint.gov.hr/>

Digitalni nomadi mogu birati među raznim lokacijama širom svijeta, ovisno o svojim preferencijama, stilu života i proračunu. Ključni faktori uključuju troškove života, dostupnost brze internetske veze, prisutnost zajednice digitalnih nomada i kvalitetu života. Prema blogu „Goats On the Roada“ iz 2024. godine, deset najboljih gradova u Hrvatskoj za digitalne nomade su:

1. Split
2. Dubrovnik
3. Zagreb
4. Zadar
5. Hvar
6. Pula
7. Rijeka
8. Osijek
9. Korčula
10. Cavtat

Tablica 4. Najpovoljniji gradovi Europe za digitalne nomade

GRAD	DRŽAVA	CIJENA OBROKA (DNEVNO U \$)	SMJEŠTAJ (MJESEČNO U \$)
SKOPJE	SJEVERNA MAKEDONIJA	12	900
SARAJEVO	BOSNA I HERCEGOVINA	21	1.100
TIRANA	ALBANIJA	18	1.400
BEOGRAD	SRBIJA	20	1.300
SOFIA	BUGARSKA	20	1.500
PODGORICA	CRNA GORA	30	1.400
BUDIMPEŠTA	MAĐARASKA	23	2.000
ZAGREB	HRVATSKA	22	2.100
RIGA	LATVIJA	30	1.800
VILINIUS	LITVA	35	1.800
VARŠAVA	POLJSKA	29	2.100
BRATISLAVA	SLOVAČKA	34	2.000
TALIN	ESTONIJA	33	2.100
BUKUREŠT	RUMUNJSKA	40	1.900
ATENA	GRČKA	36	2.300

Izvor: Izradio autor prema podacima sa <https://nomaddealsinfo.com/>

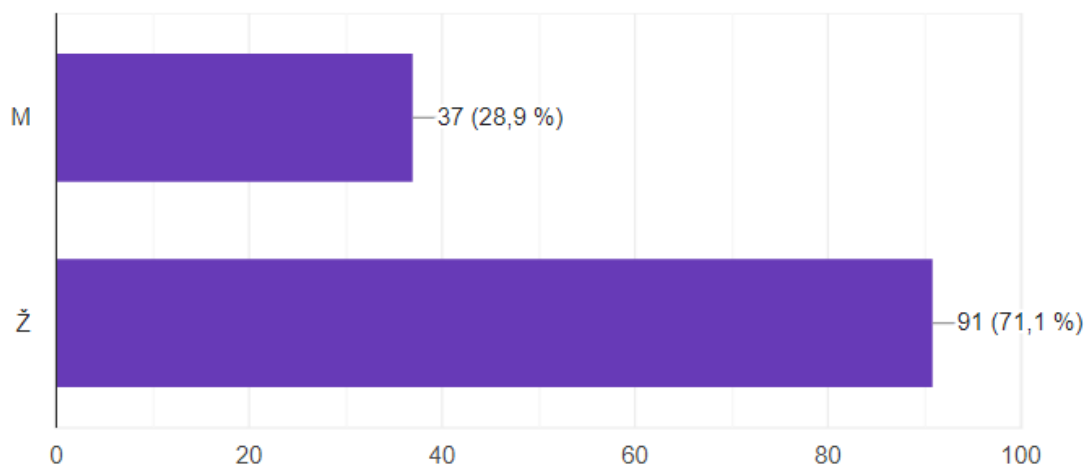
Tablica 4 prikazuje podatke sa stranice Nomad Deals, koja je objavila podatke na svojoj Instagram stranici, o 15 najpovoljnijih europskih gradova za digitalne nomade, uočava se da su kriteriji ocjenjivanja temeljen na cijeni obroka i smještaja. Prema tim podacima, Skopje u Sjevernoj Makedoniji se ističe kao najpovoljniji grad, s prosječnim troškom dnevnog obroka od 12 dolara i mjesečnim troškom smještaja od 900 dolara. Nasuprot tome, Bukurešt u Rumunjskoj je najskuplji grad na listi, gdje prosječni dnevni obrok košta 40 dolara, a mjesečni smještaj 1.900 dolara. Zagreb se nalazi na osmom mjestu najpovoljnijih gradova, s troškovima od 22 dolara za dnevni obrok i 2.100 dolara za mjesečni smještaj.

4.4 . Anketa – upoznatost ljudi s pojmom digitalni nomadi i njihovim utjecajem na turizam Republike Hrvatske

Na slučajnom uzorku od 128 ispitanika provedeno je anketno istraživanje o upoznatosti ljudi s pojmom "digitalni nomadi" i njihovom utjecaju na turizam Republike Hrvatske. Anketa, koja je bila anonimna, trajala je od dana 16. srpnja 2024. do dana 8. kolovoza 2024. godine. Za potrebe ovog istraživanja, anketni upitnik je kreiran online putem Google Formsa i sadržavao je 14 tematskih pitanja te 3 demografska pitanja. Podaci su prikupljeni putem društvenih mreža i drugih komunikacijskih kanala, a upitnik je ispunjen ukupno 128 puta. Rezultati ankete su grupirani prema tematskim cjelinama, uz prikaz statističke obrade podataka i interpretaciju ključnih nalaza.

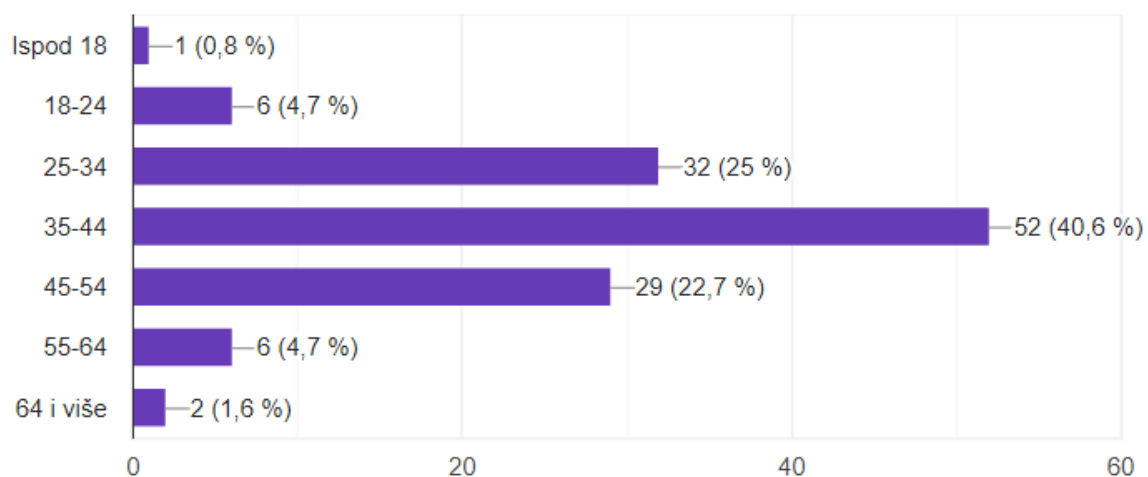
4.4.1. Interpretacija rezultata istraživanja

U interpretaciji rezultata, prvo će biti prikazani odgovori na demografska pitanja, a zatim će se analizirati odgovori na tematska pitanja.

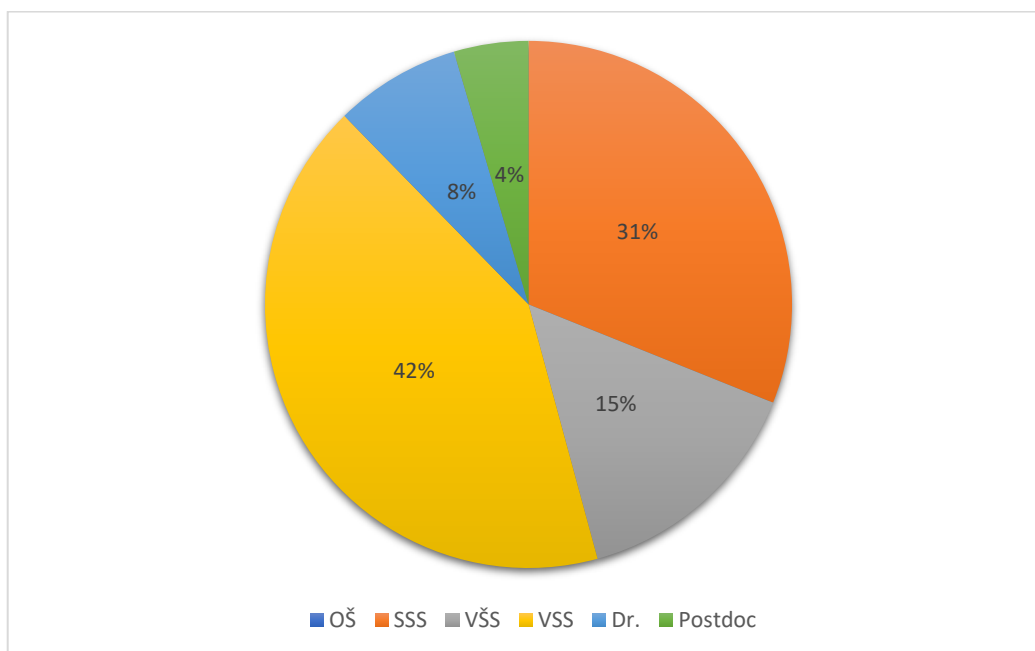
Grafikon 4. Spolna struktura ispitanika

Grafikon 4 prikazuje spolnu podjelu ispitanika koji su sudjelovali u anketnom istraživanju, iz koje je vidljivo da je od ukupno 128 ispitanika sudjelovalo 37 muškaraca i 91 žena, odnosno u relativnim vrijednostima 29,9% bili su muškarci i 71,1% žene.

Grafikon 5. Životna dob ispitanika

Grafikon 5 prikazuje varijablu koja se odnosi na životnu dob ispitanika u anketnom ispitivanju podijeljena je u 6 kategorija: 18-24 godine, 25-34 godine, 35-44 godine, 45-54 godine, 55-64 godine i 65 i više godina. Najveći udio ispitanika, njih 40,6%, pripada dobnoj skupini od 35 do 44 godine, dok su najmanje zastupljene dobne kategorije ispod 18 godina i 64 godine i više, s udjelima od samo 0,8% i 1,6%.

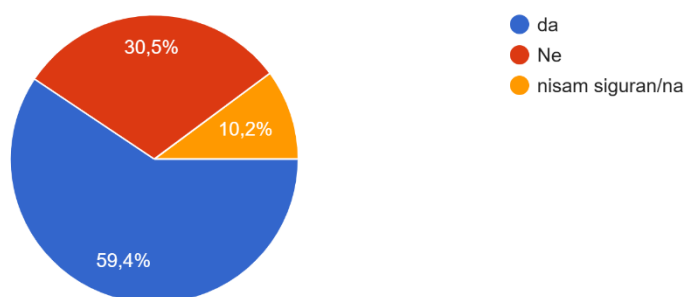

Grafikon 6. Stupanj obrazovanja ispitanika

Grafikon 6 prikazuje stupanj obrazovanja ispitanika, koji je podijeljen na kategorije: osnovna škola, srednja škola, viša stručna sprema (VŠS), visoka stručna sprema (VSS), doktorat i postdoktorsko usavršavanje. Iz podataka je vidljivo da je najveći broj ispitanika koji su ispunili anketu, njih 42%, ima visoku stručnu spremu (VSS), dok je najmanji broj ispitanika, njih 4%, ima postdoktorsko usavršavanje.

1. Dali ste upoznati s pojmom digitalni nomad?

128 odgovora

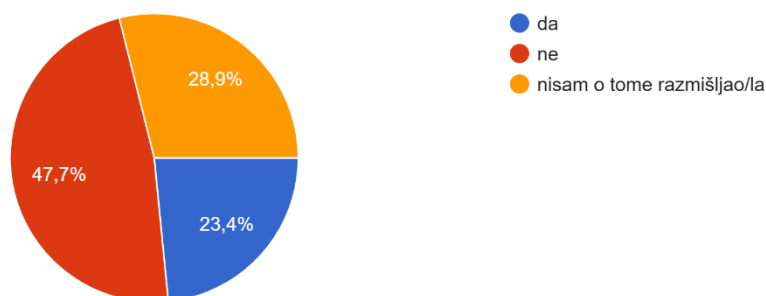

Grafikon 7. Upoznatost ispitanika s pojmom digitalni nomad

Grafikon 7 prikazuje odgovore na prvo pitanje anketnog upitnika, iz kojih je vidljivo da je 59,4% ispitanika upoznato s terminologijom, 30,5% ispitanika nije upoznato, dok 10,2% nije sigurno u svoje poznavanje terminologije.

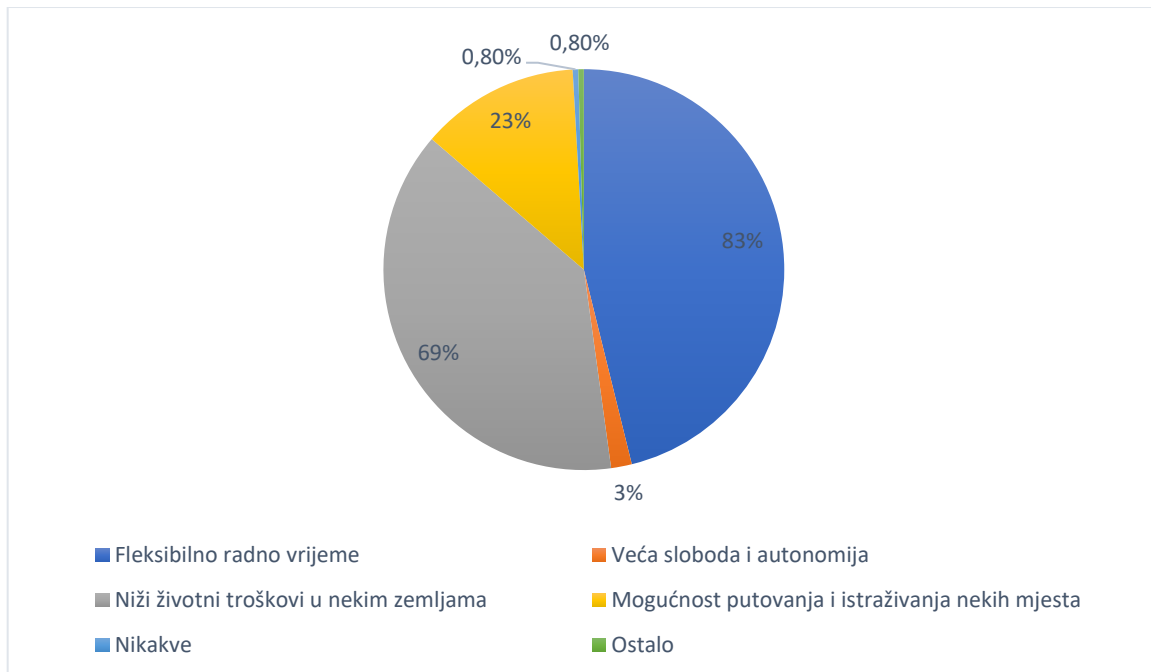
2. Digitalni nomad je poduzetnik ili zaposlenik koji gotovo isključivo rabi digitalne tehnologije za obavljanje svog posla. Istodobno je neovisan i vodi...a razmišljali o tome da postanete digitalni nomad?

128 odgovora

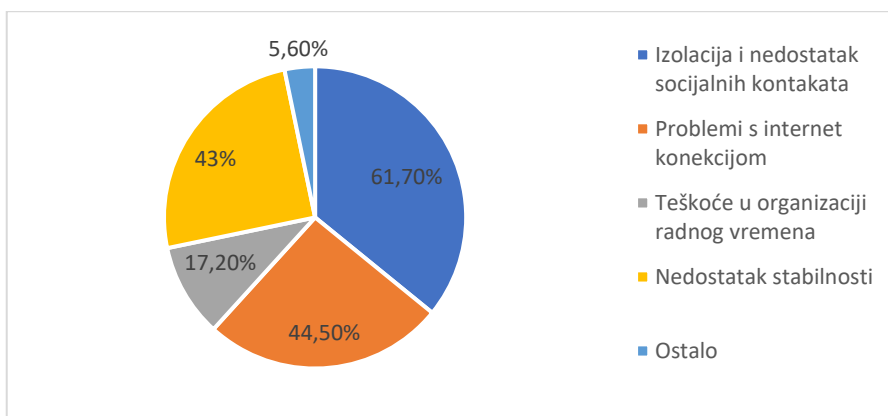
Grafikon 8. Stav ispitanika da postanu digitalni nomadi

Grafikon 8 prikazuje odgovore na drugo anketno pitanje: "Jeste li ikada razmišljali o tome da postanete digitalni nomad?" Analizom podataka utvrđeno je da je 47,7% ispitanika odgovorilo negativno, 23,4% ispitanika odgovorilo je da je o tome razmišljalo, dok 28,9% ispitanika nije razmišljalo o tome.

Grafikon 9. Prednosti u poslovanju digitalnih nomada

Grafikon 9 prikazuje da 82,8% ispitanika kao najveću prednost digitalnog nomadizma ističe fleksibilno radno vrijeme, dok 78,9% ispitanika smatra prednošću mogućnost putovanja i istraživanja novih destinacija. Također, 22,7% ispitanika navodi niže životne troškove u nekim zemljama kao prednost digitalnog nomadizma. Pri ovom anketnom pitanju bila je omogućena opcija označavanja više odgovora.

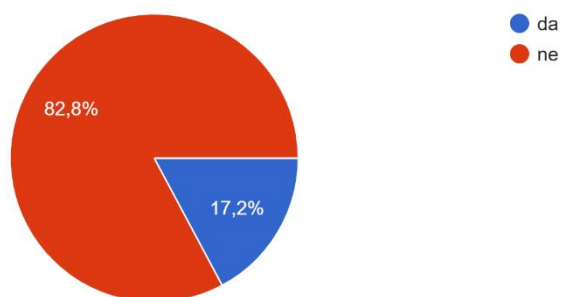

Grafikon 10. Nedostaci u poslovanju digitalnih nomada

Grafikon 10 prikazuje da ispitanici kao najveće nedostatke digitalnog nomadstva vide izolaciju i nedostatak socijalnih kontakata (61,7%), zatim probleme s internet konekcijom (44,5%) i nedostatak stabilnosti (43%). Također, 5,6% ispitanika pod kategorijom „ostalo“ navode odgovore poput „financijska nesigurnost“, „nemogućnost organiziranja obiteljskog života“ te „ne smatram da ima nedostataka“ i slično. Pri ovom anketnom pitanju bila je omogućena opcija označavanja više odgovora.

5. Dali vam je poznato da Hrvatska nudi posebne vize za digitalne nomade?

128 odgovora

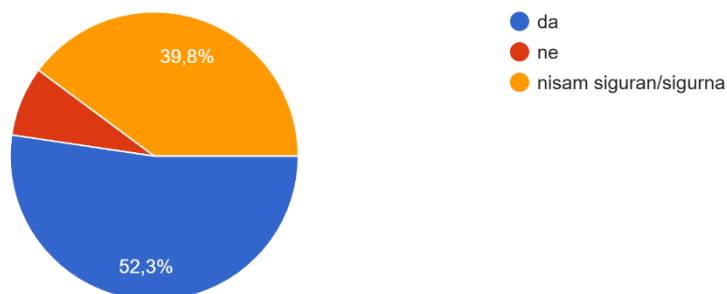

Grafikon 11. Vize za digitalne nomade

Grafikon 11 prikazuje podatke iz kojih je evidentno da 82,8% ispitanika nije upoznato s činjenicom da Hrvatska nudi posebne vize za digitalne nomade, dok je 17,2% ispitanika upoznato s tim podatkom.

6. Mislite li da dolazak digitalnih nomada pozitivno utječe na turizam u Hrvatskoj?

128 odgovora

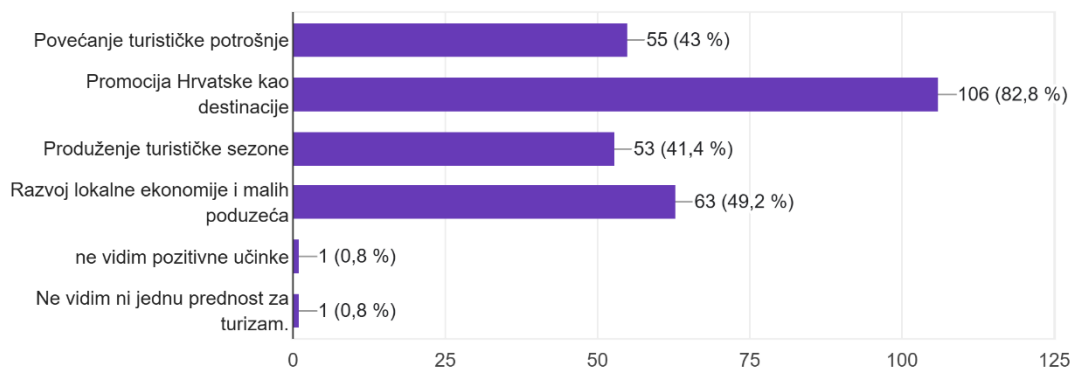

Grafikon 12. Digitalni nomadi pozitivno utječu na turizam u Hrvatskoj

Grafikon 12 prikazuje podatke prema kojima 52,3% ispitanika smatra da dolazak digitalnih nomada pozitivno utječe na turizam Hrvatske, 39,8% ispitanika nije sigurno, dok 7,86% smatra da nema pozitivnog utjecaja.

7. Koje pozitivne učinke dolaska digitalnih nomada vidite za turizam u Hrvatskoj ? (Možete označiti više odgovora)

128 odgovora

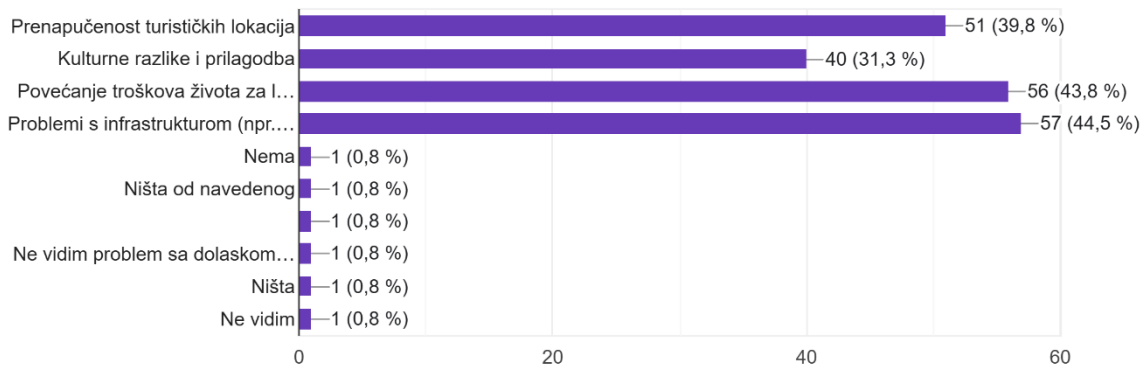
Grafikon 13. Pozitivni učinci na turizma dolaskom digitalnih nomada

Grafikon 13 prikazuje rezultate ankete u kojoj najveći broj ispitanika, točnije 82,80%, smatra da je najveći pozitivni učinak dolaska digitalnih nomada promocija Hrvatske kao destinacije. Sljedećih 49,2% ispitanika ističe da je pozitivan učinak na razvoj lokalne ekonomije i malih poduzeća. U kategoriji „ostalo“, 1,65% ispitanika navelo je da ne vidi pozitivne učinke. Važno je napomenuti da su ispitanici mogli označiti više odgovora na ovo pitanje.

8. Koje negativne učinke dolaska digitalnih nomada vidite za turizam u Hrvatskoj? (Možete označiti više odgovora)

128 odgovora

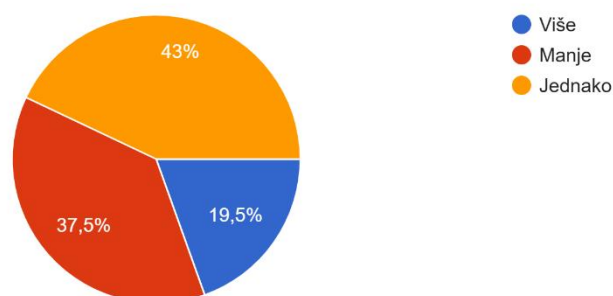

Grafikon 14. Negativni učinci na turizma dolaskom digitalnih nomada

Grafikon 14 prikazuje rezultate osmoga anketnog pitanja o negativnim učincima dolaska digitalnih nomada. Najveći broj ispitanika, točno 57%, označio je probleme s infrastrukturom kao najveći negativan učinak. Približno isti postotak, 56%, naveo je povećanje troškova za stanovništvo, dok je 51% ispitanika istaknulo prenapučenost turističkih kapaciteta kao problem. U kategoriji „ostalo“, 4,8% ispitanika odgovorilo je da ne vidi negativne učinke.

9. Mislite li da digitalni nomadi troše više, manje ili jednako kao tradicionalni turisti?

128 odgovora

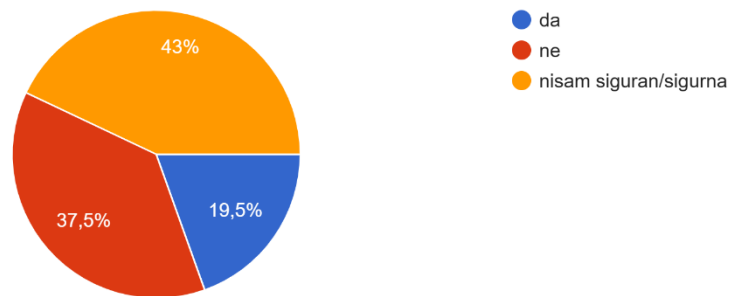

Grafikon 15. Potrošnja (osobna) digitalnih nomada

Grafikon 15 prikazuje stavove ispitanika o potrošnji digitalnih nomada u usporedbi s tradicionalnim turistima. Prema podacima, 43% ispitanika smatra da digitalni nomadi troše jednako kao i tradicionalni turisti. Manji postotak, 37,5%, smatra da digitalni nomadi troše manje, dok 19,5% ispitanika vjeruje da troše više.

10. Da li smatrate da je infrastruktura u Hrvatskoj prilagođena potrebama digitalnih nomada (internet, coworking prostori, smještaj)?

128 odgovora

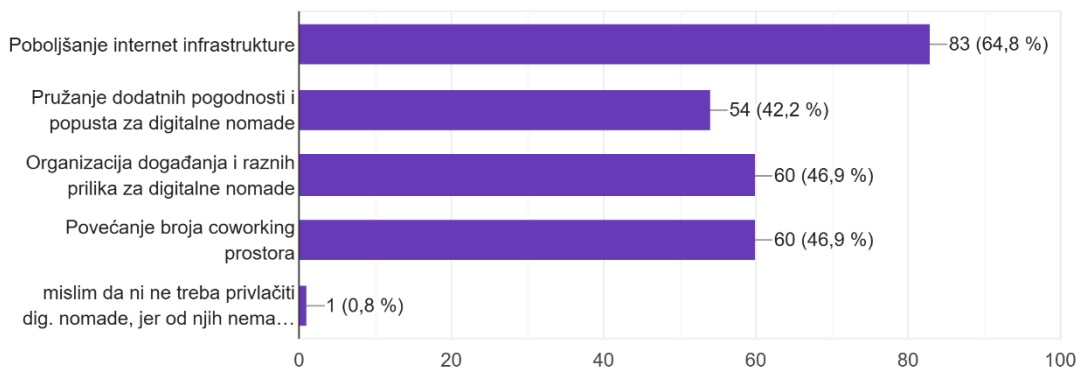

Grafikon 16. Infrastruktura za digitalne nomade

Grafikon 16 prikazuje podatke o percepciji prilagođenosti Hrvatske potrebama digitalnih nomada. Prema rezultatima, 43% ispitanika nije sigurno je li Hrvatska prilagođena tim potrebama, dok 37,5% smatra da Hrvatska nije prilagođena. Tek 19,5% ispitanika vjeruje da je Hrvatska prilagođena zemlja za digitalne nomade.

11. Što mislite kako Hrvatska može dodatno privući digitalne nomade? (Možete označiti više odgovora)

128 odgovora

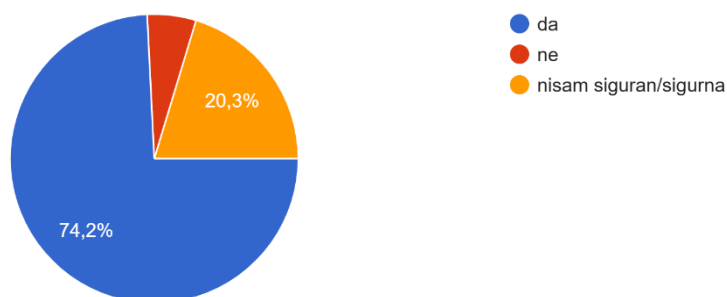

Grafikon 17. Kako Hrvatska može dodatno privući digitalne nomade

Grafikon 17 prikazuje rezultate anketnog pitanja o načinima na koje Hrvatska može dodatno privući digitalne nomade. Prema podacima, 64,8% ispitanika smatra da bi poboljšanje infrastrukture bio ključan korak. Isti postotak od 46,9% ispitanika ističe važnost organizacije događanja i raznih prilika za digitalne nomade, kao i povećanja broja coworking prostora.. Poda kategorijom „ostalo“ zabilježen je jedan odgovor „mislim da ne treba privlačiti dig. nomade jer od njih nema baš nikakve koristi“. Pri ovom anketnom pitanju bila je omogućena opcija označavanja više odgovora.

12. Da li mislite da će broj digitalnih nomada u Hrvatskoj rasti u budućnosti?

128 odgovora

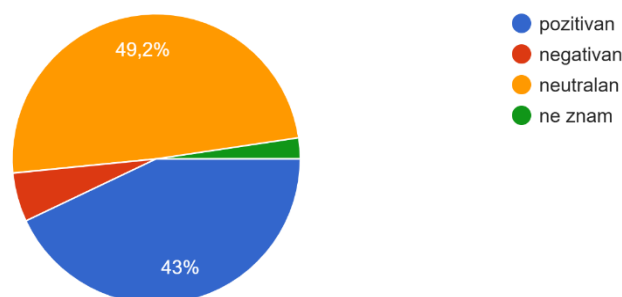

Grafikon 18. Broj digitalnih nomada u budućnosti

Grafikon 18 prikazuje stavove ispitanika o budućem rastu broja digitalnih nomada u Hrvatskoj. Prema podacima, 74,2% ispitanika vjeruje da će broj digitalnih nomada u budućnosti rasti u Hrvatskoj. Oko 20,3% ispitanika nije sigurno u vezi s tim pitanjem, dok 5,5% smatra da broj digitalnih nomada neće rasti. Ovi rezultati ukazuju na opće uvjerenje da će Hrvatska i dalje biti atraktivna destinacija za digitalne nomade.

13. Koji je vaš općeniti stav prema prisutnosti digitalnih nomada u Hrvatskoj?

128 odgovora

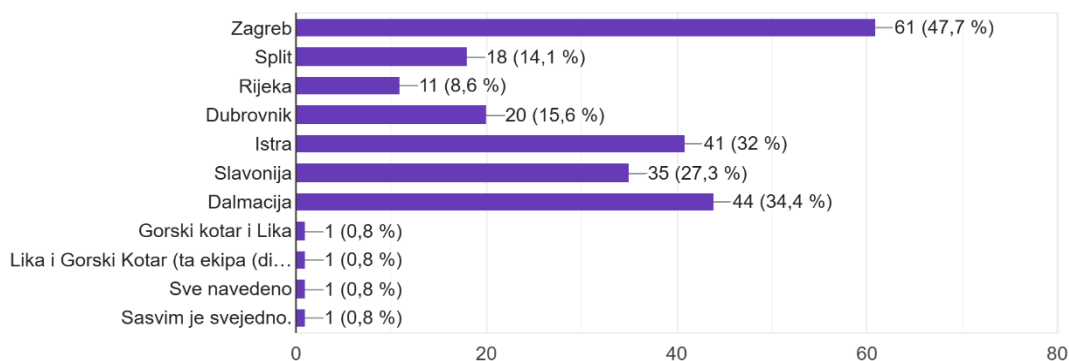

Grafikon 19. Stav prema prisutnosti digitalnih nomada u Hrvatskoj

Grafikon 19 prikazuje da je gotovo polovica ispitanika, točnije 49,2%, neutralna u pogledu prisutnosti digitalnih nomada u Hrvatskoj, dok 43% ispitanika ima pozitivno mišljenje. Manji postotak, od 5,5%, izražava negativan stav, a 2,3% ispitanika nije imalo jasno mišljenje o ovoj temi.

14. Koji grad ili regiju u Hrvatskoj smatrate najpogodnijom za digitalne nomade?

128 odgovora

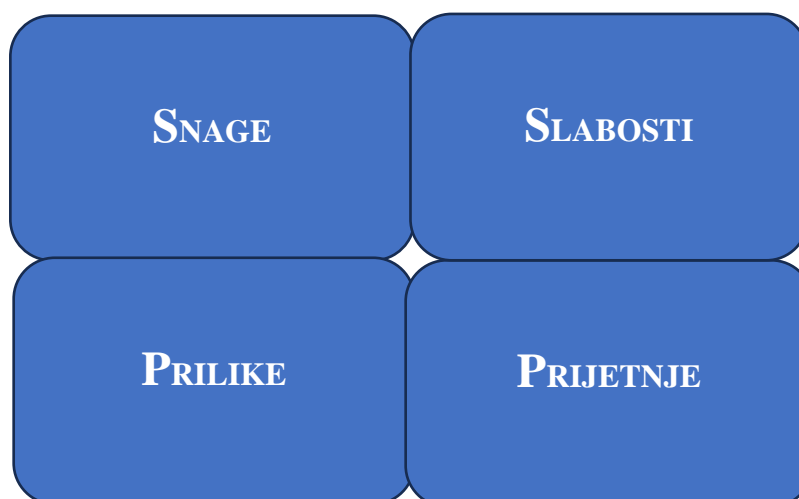
Grafikon 20. Najpogodniji gradovi u Hrvatskoj za digitalne nomade

Grafikon 20 prikazuje rezultate posljednjeg pitanja ankete, u kojem su ispitanici odabrali grad ili regiju u Hrvatskoj koju smatraju najpogodnijom za digitalne nomade. Prema podacima, 47,7% ispitanika smatra da je grad Zagreb najpogodniji, dok 34,4% preferira Dalmaciju. Na trećem mjestu je Istra s 32% odgovora. Isto tako u kategoriji „ostalo“ zabilježeni su dva odgovora Lika i Gorski Kotar, zatim jedan odgovor „sve navedeno“ i jedan odgovor „sasvim svejedno“. Također i pri ovom anketnom pitanju bila je omogućena opcija označavanja više odgovora.

4.4.2. Utjecaj digitalnog nomadstva na turizam Hrvatske - SWOT analiza

U današnjem globaliziranom svijetu, u kojem svjedočimo ubrzanom tehnološkom napretku i digitalizaciji, način na koji radimo i živimo drastično se mijenja. Sve veći broj digitalnih nomada – pojedinaca koji koriste tehnologiju za rad na daljinu iz različitih dijelova svijeta – postaje sve uobičajeniji. Hrvatska, sa svojom bogatom kulturnom baštinom, prirodnim ljepotama i povoljnim životnim uvjetima, izdvaja se kao privlačna destinacija za ove moderne putnike. Ipak, kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal ove nove vrste turizma, važno je razumjeti raznolike aspekte i izazove koje ona donosi.

SWOT analiza pruža detaljan uvid u snage, slabosti, prilike i prijetnje povezane s razvojem digitalnog nomadstva i njegovim utjecajem na turizam u Hrvatskoj. Ova analiza omogućuje identificiranje ključnih čimbenika koji mogu utjecati na održivi razvoj i konkurentnost Hrvatske kao atraktivne destinacije za digitalne nomade, kao i razvoj strategija za maksimiziranje pozitivnih učinaka te minimiziranje mogućih negativnih posljedica. Kroz ovu analizu istražiti ćemo kako digitalizacija i tehnologija oblikuju suvremeni turizam te koje korake Hrvatska može poduzeti kako bi se pozicionirala kao vodeća destinacija za digitalne nomade.

Slika 6. Grafički prikaz SWOT analize

Izvor: Izradio autor

Tablica 5. SWOT analiza utjecaja digitalnog nomadstva na turizam Republike Hrvatske

SNAGE (Strengths):	SLABOSTI (Weaknesses):
<ol style="list-style-type: none"> 1. Atraktivna destinacija - Hrvatska nudi izuzetno atraktivne lokacije s prirodnim ljepotama, čistim morem i ugodnom klimom. 2. Povoljni troškovi života - Hrvatska u usporedbi s drugim europskim gradovima nudi povoljne troškove života 3. Rastuća digitalna infrastruktura - sve bolja internet povezanost i porast coworking prostora čine Hrvatsku privlačnijom za rad na daljinu. 4. Regulirani zakonski okviri - Hrvatska je među prvim zemljama u EU koja je regulirala privremeni boravak za digitalne nomade. 5. Visoka kvaliteta života - Hrvatska nudi bogatu kulturnu i gastronomsku ponudu a ujedno je među najsigurnijim zemlja u svijetu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sezonski turizam - Hrvatska se tradicionalno oslanja na sezonski turizam, što može biti nepovoljno za digitalne nomade koji traže cjelogodišnju dostupnost usluga. 2. Ograničeni coworking prostori - Iako se broj coworking prostora konstantno povećava, još uvijek su nedovoljno rasprostranjeni izvan glavnih gradova. 3. Nedostatna infrastruktura - u nekim regijama, posebno u ruralnim i slabije razvijenim područjima, infrastruktura poput interneta, cesta i smještaja. 4. Kulturna i jezična barijera - ako mnogi Hrvati govore engleski, u nekim područjima, posebno u ruralnim regijama, znanje stranih jezika može biti ograničeno.
PRILIKE (Opportunities):	PRIJETNJE (Threats):
<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj cjelogodišnjeg turizma - digitalni nomadi mogu pomoći u smanjenju sezonalnosti turizma, stvarajući potražnju za uslugama tijekom cijele godine. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Porast troškova za lokalno stanovništvo- dolazak digitalnih nomada može dovesti do povećanja cijena nekretnina i troškova života, što može negativno utjecati na lokalno stanovništvo.

<p>2. Unapređenje infrastrukture - rastuća potražnja za boljom infrastrukturom može potaknuti ulaganja u internet, smještaj i transport, čime se poboljšava kvaliteta života i za lokalno stanovništvo.</p> <p>3. Promocija Hrvatske kao tehnološki napredne destinacije-pozicioniranje Hrvatske kao moderne, digitalno povezane zemlje može privući ne samo nomade već i investicije u tehnološki sektor.</p> <p>4. Razvoj novih turističkih proizvoda-kreiranje specijaliziranih ponuda za digitalne nomade, uključujući tematska putovanja, radionice i događanja.</p>	<p>2. Prenapučenost popularnih destinacija- popularni gradovi i obalni krajevi mogu postati prenapučeni, što može narušiti kvalitetu života i smanjiti privlačnost za nomade i turiste.</p> <p>3. Konkurencija drugih destinacija- druge zemlje također ulažu u privlačenje digitalnih nomada, što povećava konkurenciju.</p> <p>4. Ekonomska nestabilnost - globalne ekonomske promjene mogu smanjiti interes za putovanja i rad na daljinu, što može utjecati na broj digitalnih nomada.</p>
---	--

Izvor: obradio autor

Na temelju provedene SWOT analize, Hrvatska se pokazuje kao privlačna destinacija za digitalne nomade, zahvaljujući svojoj prirodnoj ljepoti, povoljnim troškovima života i rastućoj digitalnoj infrastrukturi. Regulirani zakonski okviri i visoka kvaliteta života dodatno unapređuju njezinu atraktivnost. Međutim, postoje i značajni izazovi kao što su sezonska priroda turizma, ograničeni coworking prostori i nedostatna infrastruktura u određenim područjima. Kulturne i jezične barijere također mogu predstavljati prepreku za digitalne nomade. Prilike uključuju razvoj cjelogodišnjeg turizma i unapređenje infrastrukture, što bi moglo poboljšati kvalitetu života i za lokalno stanovništvo. Promocija Hrvatske kao tehnološki napredne destinacije i razvoj novih turističkih proizvoda mogu dodatno povećati privlačnost zemlje za digitalne nomade. Ipak, prijetnje poput porasta troškova za lokalno stanovništvo, prenapučenosti popularnih destinacija, konkurencije drugih destinacija i ekonomske nestabilnosti mogu negativno utjecati na dugoročnu održivost i privlačnost Hrvatske kao destinacije za rad na daljinu. Zaključno, Hrvatska posjeduje čvrste temelje za privlačenje digitalnih nomada, no bit će nužno strateški se usmjeriti na prevladavanje

postojećih slabosti i prijetnji. Proaktivno rješavanje izazova kroz unapređenje infrastrukture, poticanje cjelogodišnjeg turizma i razvoj specijaliziranih usluga može znatno unaprijediti konkurentnost Hrvatske na globalnoj sceni digitalnih nomada.

5. RASPRAVA

Posljednjih godina, digitalno nomadstvo postalo je sinonim za novi način rada, a njegov izravan utjecaj vidljiv je u turističkom sektoru diljem svijeta. Ovaj trend, koji se temelji na fleksibilnosti rada na daljinu uz mogućnost putovanja i boravka u različitim destinacijama, transformira tradicionalne obrasce turizma i rada. Hrvatska se sve više profilira kao poželjna destinacija za digitalne nomade zahvaljujući nizu ključnih prednosti koje nudi. Iako su trenutno samo neki gradovi u Hrvatskoj prepoznati kao izrazito privlačne destinacije za digitalne nomade, taj trend se sve više širi i obuhvaća sve veći broj lokacija diljem zemlje. Na temelju provedenog primarnog istraživanja putem anketnog upitnika, čiji je cilj bio istražiti razinu upoznatosti ispitanika s pojmom digitalnih nomada i njihovim utjecajem na turizam zemlje, došlo se do nekoliko ključnih spoznaja. Većina ispitanika pokazuje poznavanje pojma digitalnog nomada, no isto tako većina njih nikada nije razmišljala o mogućnosti da postane digitalni nomad. Zanimljivo je da velik postotak ispitanika nije upoznat s činjenicom da Hrvatska nudi posebne vize za digitalne nomade, iako je od njihovog uvođenja prošlo više od tri godine. Iako su ispitanici generalno skloni gledati na digitalne nomade kao na pozitivnu pojavu za zemlju, istovremeno postoji značajna nesigurnost u vezi s njihovim stvarnim utjecajem na lokalnu zajednicu i turizam. Isto tako stav ispitanika o prisutnosti digitalnih nomada u zemlji je podijeljen, pri čemu prevladava neutralan i pozitivan dojam. U kontekstu analize pozitivnih i negativnih učinaka dolaska digitalnih nomada u Hrvatsku, ispitanici kao pozitivnu stavku ističu promociju zemlje i unapređenje njenog globalnog imidža. S druge strane, kao negativne aspekte navode probleme s infrastrukturom i povećanje troškova života za lokalno stanovništvo. Kao ključne prednosti koje Hrvatska može dodatno iskoristiti za privlačenje digitalnih nomada, dionici ističu potrebu za poboljšanjem internet infrastrukture, povećanjem broja coworking prostora te organiziranjem relevantnih događanja i mrežnih prilika. Prema mišljenju ispitanika, grad Zagreb se trenutno izdvaja kao najpogodnija destinacija za digitalne nomade, uz značajnu podršku regijama poput Dalmacije i Istre. U konačnici, većina ispitanika vjeruje da će broj digitalnih nomada u Hrvatskoj nastaviti rasti u budućnosti. Analizom provedenog primarnog istraživanja može se zaključiti da, iako su ispitanici upoznati s pojmom digitalno nomadstvo, ostaje dojam da postoji značajna razina nepoznanice i nesigurnosti u vezi s njegovim stvarnim učincima na Hrvatsku.

6. ZAKLJUČAK

Evidentno je da globalni trendovi idu prema sve većoj digitalizaciji, što uzrokuje promjene u načinu života i rada. Digitalni nomadi postali su ključni fenomen u globalnoj ekonomiji, a njihov utjecaj na turizam, posebno u Hrvatskoj, zaslužuje duboku analizu. Ovaj fenomen je posebno primjetan u razdoblju i nakon pandemije *Covid 19*. Digitalni nomadi koriste tehnologiju za rad na daljinu, što im omogućuje da obavljaju svoje profesionalne obveze dok borave u različitim destinacijama. Utjecaj digitalnih nomada na turizam u Hrvatskoj može se sagledati iz različitih aspekata. S jedne strane, oni donose brojne pozitivne učinke, uključujući povećanje globalne vidljivosti Hrvatske i jačanje turističkog sektora. Digitalni nomadi mogu igrati ključnu ulogu u smanjenju odljeva mozgova iz zemlje kroz nekoliko ključnih mehanizama. Prvo, njihov dolazak može povećati profesionalne prilike u zemlji jer donose svoje specifične vještine i radne navike, što može stimulirati razvoj novih sektora poput tehnologije i usluga. Ovo može otvoriti dodatne prilike za domaće stručnjake i poduzetnike. Drugo, transfer znanja i vještina od strane digitalnih nomada kroz sudjelovanje u lokalnim zajednicama i radnim grupama može poboljšati vještine i konkurentnost lokalne radne snage. Treće, povećanje mreža i suradnje omogućuje lokalnim stručnjacima stjecanje međunarodnih kontakata i iskustava, čime se unapređuju njihove profesionalne perspektive i mogućnosti. Ukupno gledajući, digitalni nomadi mogu značajno doprinijeti smanjenju odljeva mozgova pružajući nove prilike, dijeleći znanje i jačajući profesionalne mreže. S druge strane, prisustvo digitalnih nomada također donosi razne izazove koji zahtijevaju pažljivo upravljanje. Za Hrvatsku, koja je značajno ovisna o turističkom sektoru, važno je iskoristiti ovaj fenomen za razvoj cjelogodišnjeg turizma. Pravilna strategija koja uključuje promociju, regulaciju i razvoj infrastrukture može pomoći da Hrvatska postane jedna od vodećih destinacija za digitalne nomade u Europi. Istovremeno, ključno je balansirati potrebe lokalne zajednice i osigurati održivost rasta. Hrvatska je već napravila korake u tom smjeru uvođenjem posebnih viza za digitalne nomade, ali je važno osigurati da ova populacija doprinosi lokalnoj ekonomiji kroz poreze i socijalne doprinose. S obzirom na trenutno stanje i buduće prognoze, Hrvatska ima potencijal da postane značajna destinacija za digitalne nomade, uz uvjet da se adresiraju postojeći izazovi i kontinuirano razvijaju odgovarajuće politike i infrastruktura. Ova prilika, ako se pravilno iskoristi, može donijeti dugoročne koristi za turistički sektor i cijelu zemlju.

7. LITERATURA

1. Eric Schmidt i Jared Cohen (2014): Novo digitalno doba, Zagreb, Profil knjiga
2. Nada Zgrabljic Rotar (2023): Uvod u medije i medijsku pismenost, Leykam Internacional
3. Hrvoje Butković i Višnja Samardžija (2019): Digitalna transformacija tržišta rada u Hrvatskoj, Zagreb, Irmo, (Institut za razvoj i međunarodne odnos)
4. Sandra Weber, Vesna Mikačić (2007) : Osnove turizma, Zagreb, Školska knjiga
5. B. Vukonić, N. Čavlek (2001): Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb
6. Jasmina Gržinić (2019): Uvod u turizam, povijest, razvoj, perspektive, dostupno na <https://core.ac.uk/> 24.08. 2024.
7. Pančur, A. (2019.) Digitalni nomadi kao novi koncept rada, dostupno na <https://grazia.hr/digitalni-nomadi-kao-novi-koncept-rada/>, 30.05.2023.
8. Kranjčec, D., Digitalni nomadi kao razvojna prilika za sektor turizma u Hrvatskoj, Završni rad, Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić, Zaprešić, 2023
9. Balaz Piri, N., Digitalno nomadstvo kao potencijal razvoja turizma Republike Hrvatske, Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2023.
10. Novak, L., Digitalni nomadi, Diplomski rad, sveučilište Sjever, Koprivnica, 2023.
11. Večernji list, Znete li tko su digitalni nomadi?, <https://www.vecernji.hr/biznis/znete-li-tko-su-digitalni-nomadi-putuju-po-egzoticnim-lokacijama-i-mijenjaju-poslovne-obrasce-za-koje-znamo-1578528>, 09.06. 2024.
12. Glas Istre, <https://www.glasistre.hr/hrvatska/2023/02/12/u-hrvatskoj-na-tisuce-digitalnih-nomada-zele-li-ostati-duze-moraju-se-snaci-845661>, 11.05. 2024.
13. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, <https://mvep.gov.hr/informacije-za-gradjane-244593/konzularne-informacije-22730/boravak-stranaca/odobrenje-boravka-u-hrvatskoj/22762>, 12.05. 2024.
14. Croatia Week, <https://www.croatiaweek.com/thousands-of-digital-nomads-staying-in-croatia-longer-stay-problematic/>, 12.05. 2024.
15. The Age of Digital Nomad, https://www.shmj.or.jp/makimoto/pdf/makimoto_05_01.pdf, 21.07. 2024.

16. IUS-INFO, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/digitalni-nomadi-i-poslovne-vize-kroz-zakonodavni-okvir-rh-45843>, 05.08. 2024.
17. Hrvatska turistička zajednica, <https://www.htz.hr/hr-HR/press/objave-za-medije/htz-pokrenuta-kampanja-za-digitalne-nomade-croatia-your-new-office>, 19.08. 2024.
18. Nomad List, <https://nomads.com/digital-nomad-statistics?ref.=producthunt>, 19.08. 2024.
19. Discovery Sessions, <https://discoverysessions.com/digital-nomad-visas/>, 19.08. 2024.
20. Travel Snippet, <https://www.travelsnippet.com/europe/croatia/best-cities-in-croatia-for-digital-nomads/>, 19.08. 2024.
21. Ministarstvo unutarnjih poslova, <https://mup.gov.hr/gradjani-281562/moji-dokumenti-281563/stranci-333/privremeni-boravak-u-svrhu-boravka-digitalnih-nomada/286832>, 20.08. 2024.
22. Poslovni turizam, <https://www.poslovniturizam.com/mice-magazin/intervjui/jan-de-jong-digitalni-nomadi-jedno-su-od-rjesenja-za-razvoj-cjelogodisnjeg-turizma-u-hrvatskoj/3586/>, 20.08. 2024.
23. Ministarstvo turizma i sporta, <https://mint.gov.hr/>, 20.08. 2024.
24. The Borgen Project, <https://borgenproject.org/digital-nomads-effects/>, 27. 08. 2024.
25. Wise Travel Confederation, <https://www.wysetc.org/2018/08/digital-nomads-the-next-darling-of-tourism-destinations-worldwide/>, 22.08. 2024.
26. Remote Year, <https://www.remoteyear.com/>, 25.08. 2024.
27. Nomad Deals, <https://nomaddealsinfo.com/>, 25.08. 2024.
28. Telegram, <https://www.telegram.hr/openspace/vodici/coworking-zagreb/>, 10.9. 2024.
29. Zakon o strancima, <https://www.zakon.hr/z/3271/Zakon-o-strancima-2021-2022>, 22.08. 2024.

8. SAŽETAK

U posljednjim godinama, digitalni nomadi postali su sve prisutnija skupina u globalnom turističkom sektoru, a njihova prisutnost u Hrvatskoj ima značajan utjecaj na turističku industriju i lokalne zajednice. Digitalni nomadi su pojedinci koji koriste tehnologiju kako bi radili na daljinu i koji često putuju dok obavljaju svoje profesionalne obaveze. Hrvatska, s svojom privlačnom obalom, povoljnim troškovima života i razvijenom infrastrukturom, postala je popularna destinacija među ovom skupinom. Ovaj rad istražuje kako prisustvo digitalnih nomada utječe na turističke tokove, rastuće potrebe za coworking prostorima i uslugama vezanim uz rad na daljinu. Također, razmatra se utjecaj na lokalnu ekonomiju, uključujući promjene u cijenama nekretnina, uslugama i potrošnji u lokalnim zajednicama. Analiziraju se prednosti i izazovi koje digitalni nomadi donose destinacijama kao što su Zagreb, Split i Dubrovnik. Proučava se kako ovaj trend doprinosi održivosti turizma, ali i koji su potencijalni izazovi za lokalne vlasti i infrastrukturu. Rad također razmatra politike i strategije koje bi mogle pomoći u optimiziranju koristi od dolaska digitalnih nomada, uključujući mjere za poboljšanje infrastrukture, regulative za kratkoročni najam i poticanje razvoja coworking prostora. Zaključak pruža preporuke za budući razvoj strategija koje mogu dodatno unaprijediti turistički sektor u Hrvatskoj, osiguravajući da koristi od ove skupine budu maksimalne uz minimaliziranje mogućih negativnih utjecaja.

9. SUMMARY

In recent years, digital nomads have become an increasingly prominent group in the global tourism sector, and their presence in Croatia has a significant impact on the tourism industry and local communities. Digital nomads are individuals who use technology to work remotely while traveling and fulfilling their professional duties. With its attractive coastline, favorable cost of living, and developed infrastructure, Croatia has become a popular destination among this group. This paper explores how the presence of digital nomads affects tourist flows, the growing demand for coworking spaces, and remote work-related services. It also examines the impact on the local economy, including changes in real estate prices, services, and local consumption. The advantages and challenges that digital nomads bring to destinations such as Zagreb, Split, and Dubrovnik are analyzed. The study investigates how this trend contributes to the sustainability of tourism and the potential challenges it poses for local authorities and infrastructure. The paper also considers policies and strategies that could help optimize the benefits of digital nomads' arrival, including measures to improve infrastructure, regulations for short-term rentals, and the promotion of coworking space development. The conclusion offers recommendations for future strategies that can further enhance the tourism sector in Croatia, ensuring that the benefits of this group are maximized while minimizing potential negative impacts.

10. POPIS TABLICA

Tablica 1. Starosna dob digitalnih nomada (u %)	10
Tablica 2. Privremeni boravak digitalnih nomada za 2022./2023. godinu (važeća na dan 31.12. 2023.)	14
Tablica 3. Privremeni boravak digitalnih nomada za 2023. godinu do dana 30.06. 2024. godine	16
Tablica 4. Najpovoljniji gradovi Europe za digitalne nomade (u \$)	22
Tablica 5. SWOT analiza utjecaja digitalnog nomadstva na turizam Republike Hrvatske	34

11. POPIS SLIKA

Slika 1. Coworking prostor u Zagrebu, HUB 385.....	7
Slika 2. Jan de Jong.....	12
Slika 3. Estonska viza za digitalne nomade.....	18
Slika 4. Dužina putovanja digitalnih nomada u odnosu na ostale turiste.....	18
Slika 5. Izgled stranice HTZ-a namijenjen digitalnim nomadima.....	21
Slika 6. Grafički prikaz SWOT analize.....	33

12. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Zastupljenost digitalni nomada prema spolu.....	8
Grafikon 2. Prostor za rad koji koriste digitalni nomadi.....	9
Grafikon 3. Najomiljenije zemlje digitalnih nomada.....	19
Grafikon 4. Spolna struktura ispitanika.....	23
Grafikon 5. Životna dob ispitanika.....	24
Grafikon 6. Stupanj obrazovanja ispitanika.....	24
Grafikon 7. Upoznatost ispitanika s pojmom digitalni nomad.....	25
Grafikon 8. Stav ispitanika da postanu digitalni nomadi.....	25
Grafikon 9. Prednosti u poslovanju digitalnih nomada.....	26
Grafikon 10. Nedostaci u poslovanju digitalnih nomada.....	26
Grafikon 11. Vize za digitalne nomade.....	27
Grafikon 12. Digitalni nomadi pozitivno utječu na turizam u Hrvatskoj.....	27
Grafikon 13. Pozitivni učinci na turizma dolaskom digitalnih nomada.....	28
Grafikon 14. Negativni učinci na turizma dolaskom digitalnih nomada.....	29
Grafikon 15. Potrošnja (osobna) digitalnih nomada.....	29
Grafikon 16. Infrastruktura za digitalne nomade.....	30
Grafikon 17. Kako Hrvatska može dodatno privući digitalne nomade.....	30
Grafikon 18. Broj digitalnih nomada u budućnosti.....	31
Grafikon 19. Stav prema prisutnosti digitalnih nomada u Hrvatskoj.....	32
Grafikon 20. Najpogodniji gradovi u Hrvatskoj za digitalne nomade.....	32

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Sveučilišni diplomski studij, Agroekonomika

Diplomski rad

Digitalni nomadi i njihov utjecaj na turizam Republike Hrvatske

Sladana Katušić

Sažetak: Cilj ovog diplomskog rada je detaljno istražiti karakteristike digitalnih nomada, obraditi relevantne statističke podatke i zakonske okvire vezane uz ovu temu, s posebnim naglaskom na Hrvatsku kao destinaciju za digitalne nomade. Analizirat će se trenutna situacija u Hrvatskoj u kontekstu digitalnih nomada. Osim toga, kroz primarno istraživanje prikupit će se uvid u razinu upoznatosti stanovništva Hrvatske s pojmom digitalnih nomada i s drugim relevantnim informacijama povezanim s njima. Rad će proučiti kako ovaj trend doprinosi održivosti turizma te identificirati potencijalne izazove za lokalne ekonomiju i infrastrukturu. Također će se razmotriti politike i strategije koje mogu optimizirati koristi od dolaska digitalnih nomada, kako bi se maksimalizirale prednosti, a minimizirali mogući negativni utjecaji.

Rad je izrađen pri: Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Mentor: prof.dr.sc. Tihana Sudarić

Broj stranica: 45

Broj grafikona i slika: 26

Broj tablica: 5

Broj literaturnih navoda: 29

Broj priloga: 0

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: Digitalni nomadi, razvoj turizma, globalni fenomen, Republika Hrvatska.

Datum obrane:

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. izv. prof. dr.sc. Snježana Tolić, predsjednik
2. prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. prof.dr.sc. Ružica Lončarić, član

Rad je pohranjen u: Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomski radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
University Graduate Studies, Agroecconomics

Graduate thesis

Digital Nomads and Their Impact on Tourism in the Republic of Croatia
Slađana Katušić

Summary: The aim of this thesis is to thoroughly investigate the characteristics of digital nomads, analyze relevant statistical data and legal frameworks related to this topic, with a particular focus on Croatia as a destination for digital nomads. The current situation in Croatia in the context of digital nomads will be analyzed. Additionally, through primary research, insights will be gathered into the level of awareness among the Croatian population about the concept of digital nomads and other relevant information related to them. The study will examine how this trend contributes to the sustainability of tourism and identify potential challenges for the local economy and infrastructure. Furthermore, it will consider policies and strategies that could optimize the benefits of attracting digital nomads, aiming to maximize advantages while minimizing potential negative impacts.

Thesis performed at: Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek.

Mentor: PhD Tihana Sudarić, Full professor

Number of pages: 45

Number of figures: 26

Number of tables: 5

Number of references: 29

Number of appendices: 0

Original in: Croatian

Key words: Digital Nomads, Tourism Development, Global Phenomenon, Republic of Croatia

Thesis defended on date:

Reviewers:

1. associate professor PhD.Sc. Snježana Tolić, president
2. Prof. PhD.Sc. Tihana Sudarić, mentor
3. Prof. PhD.Sc. Ružica Lončarić, member

Thesis deposited at: Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek.